

ЗАКОН
ЗА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Глава Първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) В Република България официален език е българският език.

(2) Графичната система на българския език е кирилицата.

Чл. 2. Изучаването и ползването на българския език е право и задължение на българските граждани.

Чл. 3. Държавните органи, длъжностните лица и гражданите са длъжни да защитават българския език, както и да съдействат за неговото развитие.

Чл. 4. Гражданите, които имат друго етническо самосъзнание, са длъжни да се отнасят с уважение към българския език и култура.

Чл. 5. Българският език е гаранция за развитието на националната култура и наука, както и за националната идентичност на българския народ.

Глава втора
ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Чл. 6. Българският език е задължителен:

1. за държавните органи и длъжностните лица при издаване и публикуване на нормативни или други видове актове, документи, съобщения и кореспонденции;

2- при сключване на международни договори, споразумения и други актове, по които е страна българската държава, с изключение на случаите, когато българската държава се присъединява към приети от други страни международни договори, конвенции и пактове;

3. за органите на съдебната власт;

4. при сключване на трудови договори;

5. при сключване на сделки за недвижими имоти;

6. при сключване на сделки, за които се изисква писмена форма;

7. при предаванията, съобщенията, рекламите по радиото и телевизията и публикациите в печата;

8. при наименования на учреждения, населени места, площади, улици и пътни знаци, гранични пунктове, летища, училища, търговски заведения, наименования на фирми, туристически обекти, хотели и ресторанти;

9. при писмена и устна разгласа качествата на стоки.

Чл. 7. Партиите и обществените организации изготвят и публикуват своите устави и програми, провеждат конгреси, конференции, събрания и митинги, изготвят надписи, плакати, видео- и звукозаписи на български език.

Глава трета

РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Чл. 8. Българският език се обогатява с нови изрази и думи чрез народното творчество, достиженията на науката и литературата.

Чл. 9. Изрази и думи от други езици се заменят с български, които възпроизвеждат техния смисъл.

Чл. 10. Използването на диалектни изрази и думи е допустимо в литературните произведения и журналистиката.

Чл. 11. В речниците на българския език се включват утвърдените нови изрази и думи.

Глава четвърта

ИЗУЧАВАНЕ НА ЧУЖДИ ЕЗИЦИ И ИЗПОЛЗВАНЕ НАИМЕНОВАНИЯ, ИЗРАЗИ И ДУМИ НА ЧУЖД ЕЗИК

Чл. 12. Чужди езици се изучават официално в държавни и частни училища съгласно утвърдените програми от министъра на образованието и науката.

Чл. 13. Задължително е преподаването на български език, литература, история и география в специализираните и други училища за изучаване на чужди езици.

Чл. 14. (1) Гражданите, за които българският език не е майчин, имат право да изучават майчиния си език.

(2) Изучаването на майчиния език се осъществява в семейството, а в училищата по учебни планове и програми, учебници и учебни помагала, одобрени от министъра на образованието и науката.

Чл. 15. Гражданите са свободни да общуват помежду си на всякакви езици, без те да се използват на публични места като демонстрация против българската култура и национално самосъзнание.

Чл. 16. Наименованията на чуждестранни фирми, патенти, търговски марки и стоки се запазва.

Чл. 17. Българският и другите езици не могат да се използват за посегателство върху националното единство и териториалната цялост на държавата.

Чл. 18. Забранява се всякаква пропаганда, насочена към насилствена смяна на българския с друг език и българското с чуждо национално самосъзнание.

Чл. 19. В официалните издания на държавните органи, изрази и думи на друг език се използват, когато са станали съставна част на българския език и не могат да бъдат заменени с равностойни изрази и думи от българския език, както и думи, които нямат съответно наименование в българския език.

Чл. 20. (1) По телевизията и радиото се извършват предавания на чужд език само по програми за изучаване на съответния език или по програми, предназначени за чужбина.

(2) Други програми на чужд език се излъчват само с разрешение на Съвета за електронни медии.

Чл. 21. Наименованията на съответните обекти, посочени в чл. 6, т. 9, могат да се допълват с един или няколко превода на други езици, определени от Комисията за опазване и развитие на българския език.

Глава пета

ОРГАН ЗА ОПАЗВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Чл. 22. (1) Създава се държавен орган - Комисия за опазване и развитие на българския език, който се състои от 17 членове.

(2) Пет от членовете се избират от общото събрание на академиците и член-кореспондентите на Българската академия на науките измежду специалистите по българско езикознание и литература; пет от членовете се избират от общото събрание на Съюза на българските писатели; трима се избират от Академичния съвет на софийския университет измежду специалистите по българско езикознание и литература; двама членове се избират от Съюза на българските журналисти и двама от Съюза на юристите.

(3) Комитетът за опазване и развитие на българския език избират от своя състав председател и секретар чрез тайно гласуване с обикновено мнозинство за срок от две години.

(4) Председателят и секретарят може да бъдат преизбрани за не повече от два мандата.

Чл. 23. (1) Мандатът на комисията за опазване и развитие на българския език е четири години.

(2) Членовете на комисията могат да бъдат преизбрани.

Чл. 24. Комисията за опазване и развитие на българския език:

1. приема правилник за организацията и дейността на комисията, който се публикува в "Държавен вестник";

2. приема задължителни и препоръчителни решения;

3. приема задължителни решения за замяна на изрази и думи от друг език с равностойни изрази и думи в българския език;

4. приема препоръчителни решения за обогатяване на българския език;

5. приема решения за усъвършенстване на българската граматика след обсъждане от специалисти по българско езикознание, писатели, журналисти и от обществеността;

6. предлага теми за научни изследвания за обогатяването и развитието на българския език;

7. организира издаването на речници на българския език с включване на нови изрази и думи;

8. организира съвместно с научните организации международни конгреси, симпозиуми и срещи за обсъждане проблемите на българистиката.

Глава шеста

АДМИНИСТРАТИВНИ НАРУШЕНИЯ И НАКАЗАНИЯ

Чл. 25. За нарушаване на закона виновните лица се наказват с глоби съгласно Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 26. Нарушенията се установяват с актове, съставени от упълномощените лица от Комисията за опазване и развитие на българския език.

Чл. 27. Въз основа на актовете председателят на Комисията за опазване и развитие на българския език или упълномощени от него членове на комисията издават наказателни постановления.

Чл. 28. Актовете се съставят и наказателните постановления се издават и обжалват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 29. (1) Длъжностни лица, които отказват да изпълнят повелителни разпоредби на закона, се освобождават от длъжност с решение на Комисията за опазване и развитие на българския език.

(2) Решението за освобождаване подлежи на съдебен контрол по общия ред.

ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Законът се издава въз основа на чл. 36, ал. 3 от Конституцията на Република България.

§ 2. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 3. Законът влиза в сила три месеца от обнародването му в "Държавен вестник".

Законът е приет от XLI Народно събрание на 2011 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

м. юли 2011 г.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ

МОТИВИ

към проектозакона за българския език

Въпросът с езика е от съществено значение за българската нация.

Конституцията в чл. 36, ал. 3 задължава Народното събрание да приеме специален закон за българския език. Съгласно § 3, ал. 3 от преходните и заключителни разпоредби такъв закон трябваше да бъде приет в срок от три години от приемането на Конституцията (12.07.1991 г.). Този срок отдавна е изтекъл и дълг на 41 НС е да изпълни повелята на основния закон.

Въпросът за българския език е не само проблем на езикознанието, литературата или филологията. **Той е държавнически проблем. Езикът е основния градивен елемент на нацията. Без език няма нация.** А нашия български език идва от древността, от равноапостолите Кирил и Методий. Патриархът на българската литература го нарече "език свещен на нашите деди".

Проектозаконът развива конституционните принципи, че "официалният език в републиката е българския" (чл. 3); че "изучаването и ползването на българския език е право и задължение на българските граждани" (чл. 36, ал.1).

В чл. 6, т. 1-9 се посочват изчерпателно случаите, когато българският език е задължителен. Партиите и обществените организации са длъжни при своите публични изяви да използват българския език (чл. 7). Във всички училища е задължително преподаването на български език, литература, история и география (чл. 13).

Наред с това законопроектът гарантира правата на българските граждани, за които българския език не е майчин. Те имат право да го използват не само при общуването помежду си, но и да го изучават в училищата по учебни програми и планове, учебници и учебни помагала, одобрени от министъра на образованието и науката. Това е в унисон с конституционния принцип, залегнал в чл. 36, ал. 2 К.

Предлага се създаването на специализиран държавен орган - Комисия за опазване и развитие на българския език. Неговите членове трябва да бъдат изтъкнати специалисти по българско езикознание и литература, писатели, журналисти. Предлага се избора на членовете му да става от БАН, СБП, СУ "Кл.Охридски" и т.н., а не от държавни органи (парламент, МС, президент), за да се избегне политизирането му (чл. 22).

Компетенциите на този орган са изчерпателно изброени в чл. 24.

Финансовите разходи по реализирането на законопроекта ще бъдат минимални. Членовете на Комисията за опазване и развитие на българския език няма да бъдат на щат и не се предвижда създаването на регионални структури.

Ще е необходимо 1-2 служители, които да обработват документацията.

Много държави освен в Конституциите им, въпросът с езика е уреден и в специални закони, независимо от разнообразието им. Такива са Франция, Полша, Литва, Латвия, Естония, Китай, Люксембург, Канада, Белгия, Ирландия и др. В някои от посочените държави има два и повече официални езици, но така или иначе тяхното ползване е уредено нормативно.

В нашите съдопроизводствени закони (ГПК, НПК, АПК) също ползването на българския език е уредено нормативно.

Има десетки международни актове, като се започне с Устава на ООН, които регламентират ползването на езика.

Предлаганият законопроект е съобразен с международното право. Той не ограничава ползването и изучаването на майчиния език на българските граждани от друг етнос.

Това не е първият опит за регламентиране въпроса с българския език на законодателно ниво.

Това започна още от 38-ото НС. Изразявам уважение към отрицатели и поддръжници на законопроекта през годините.

Но проблемът стои!

Народните представители трябва да го решат.

м. юли 2011 г.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ